

Opettajan arviointiosaamisen ammattitaitovaatimukset ja koulutusohjelman perusteet

**Ammattitaitovaatimukset ja koulutusohjelman perusteet
osaamisperusteisessa ja asiakaslähtöisessä ammatillisessa koulutuksessa**

VALIDOINTITEHTÄVÄ – OSAAVAA ARVIOINTIA - HANKE

11. joulukuuta 2017

Haaga-Helia

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

salpaus

Koulutuskeskus | Further Education

OAMK

OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

OMNIA

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

sedu

OSAO

kpedu

KAINUUN
AMMATTIOPISTO

Opettajan arviointiosaamisen ammattitaitovaatimukset ja koulutusohjelman perusteet

Ammattitaitovaatimukset ja koulutusohjelman perusteet osaamisperusteisessa ja asiakaslähtöisessä ammatillisessa koulutuksessa

Osa 1. Henkilökohtaistaminen (5 op)

Opettajan arviointiosaaminen: Henkilökohtaistaminen	
Ammattitaitovaatimus	Arviointikriteerit / opettajan osaamisen tarkempi kuvaus
Perehdyttää opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) laadintaan ja käynnistää HOKS- prosessin	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjaa opiskelijaa selkeästi ja ymmärrettävästi henkilökohtaistamista koskevan keskeisen ohjeistuksen, säädöspohjan ja termistön huomioiden • Tukee opiskelijaa oman urasuunnitelman tekemisessä ja omien tavoitteiden saavuttamisessa. • Toimii ammatillista koulutusta ohjaavan ajantasaisen lainsäädännön ja ohjeistusten mukaisesti sekä seuraa niiden muutoksia • Toimii eettisesti kestäväällä tavalla henkilökohtaistamisessa, niin että suunnitelma vastaa opiskelijan tarpeisiin • Tuntee tutkinnon perusteet, tutkinnon muodostumisen ja lähitutkinnot.
Perehtyy opiskelijan työpaikkaan osaamisen hankkimisen ja osoittamisen ympäristönä	<ul style="list-style-type: none"> • Tietää oppisopimuksen ja koulutussopimuksen keskeiset tavoitteet, erot ja toimintatavat • Arvioi työpaikan mahdollisuuksia erilaisten tutkinnon osien suorittamiseen yhdessä opiskelijan ja työpaikan edustajien kanssa • Osallistuu koulutussopimuksen tai oppisopimuksen suunnitteluun ja järjestämiseen työpaikkaohjaajan/ työpaikan edustajan ja opiskelijan kanssa oman toimenkuvansa mukaisesti.
Arvioi ja tunnistaa opiskelijan osaamista monipuolisesti, opiskelijalle ja alalle sopivia menetelmiä hyödyntäen	<ul style="list-style-type: none"> • Selvittää ja tunnistaa yhdessä opiskelijan kanssa tämän aiemmin hankkimaa osaamista laaja-alaisesti yli tutkintorajojen • Hyödyntää osaamisen tunnistamisessa monipuolisia menetelmiä kuten asiakirjat, työtodistukset, haastattelut, työnäytteet ja itsearviointit erilaisten työympäristöjen antamissa puitteissa ja digitaalisuutta hyödyntäen • Arvioi ja kartoittaa opiskelijan osaamista tutkinnon / tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin perustuen • Tuntee alan työtehtävät, jotta osaa arvioida opiskelijan osaamista suhteessa tutkinnon / tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin

<p>Arvioi ja tunnustaa opiskelijan osaamista opiskelijalle ja alalle sopivia menetelmiä hyödyntäen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toimii toimenkuvansa / työtehtäviensä mukaisesti koulutuksen järjestäjän edustajana osaamisen tunnustamisprosessissa • Toimii aktiivisesti yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjän nimeämien arvioijien kanssa • Dokumentoi osaamisen tunnustamisen määräysten mukaisesti ja omassa organisaatiossa sovitulla tavalla • Tiedottaa opiskelijaa arvioinnista, arviointikriteerien soveltamisesta ja arvioinnin tarkistus- ja oikaisumenettelystä
<p>Selvittää opiskelijan vahvuudet sekä tuen ja ohjauksen tarpeet yhteistyössä opiskelijan ja muun verkoston kanssa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee oman organisaationsa moniammatillisen tukiverkoston ja tuen mahdollisuudet sekä hyödyntää niitä tarvittaessa tuen ja ohjauksen suunnittelussa • Kirjaa ja dokumentoi omaan työtehtäväänsä kuuluvalla tavalla tarvittaessa opiskelijan erityisen tuen ja ohjauksen tarpeet ja sisällöt opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (ml. ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen tai niiden mukauttaminen) • Tuntee SORA-säädökset ja määräykset sekä tarvittaessa soveltaa niitä omalle alalle
<p>Laatii HOKSia tutkinnon osittain yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Noudattaa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadinnassa ja dokumentoinnissa voimassa olevaa lainsäädäntöä, ohjeita ja määräyksiä • Kuulee tarvittaessa opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa ennen suunnitelman / merkittävien muutosten hyväksymistä • Ohjaa opiskelijan hankkimaan puuttuvaa osaamista ja/ tai osaamisen osoittamiseen • Päivittää HOKSia tutkinnon suorittamisen edetessä yhdessä opiskelijan ja tarvittavien yhteistyötahojen kanssa • (Tietää, miten järjestelmiin merkityt tiedot näkyvät ja siirtyvät KOSKI - järjestelmään)* • (eHOKS)*
<p>Kehittää henkilökohtaistamisen laatua ja toimintatapoja omassa toiminnassaan, työyhteisössä ja koko organisaatiossa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödyntää henkilökohtaistamisesta saatua palautetta ja omia havaintojaan oman, työyhteisön ja koko organisaation toiminnan laadun kehittämisessä

*tulevaisuudessa lisättävä

Osaamisen osoittaminen:

- Vähintään yhden opiskelijan ja yhden tutkinnon osan HOKS-prosessin toteuttaminen, dokumentointi
- itsearviointi ja vertaisarviointi työyhteisön kanssa yhdessä

Koulutusohjelman osa arvioidaan asteikolla hyväksytty/ hylätty.

Osa 2. Osaamisen arviointi (5 op)

Opettajan arviointiosaaminen: Osaamisen arviointi	
Ammattitaitovaatimukset	Arviointi (opettajan osaamisen tarkempi kuvaus)
Osoaa suunnitella osaamisen arvioinnin ja valmistautua siihen (näyttö ja muu osaamisen arviointi)	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelee osaamisen arviointia koulutuksen järjestäjän tutkintokohtaista osaamisen arviointisuunnitelmaa noudattaen • Tietää osaamisen arvioinnin periaatteet tutkintokoulutuksessa ja valmentavassa koulutuksessa • Tietää työelämän edustajan tehtävät osaamisen arviointiprosessissa • Tietää perusteet ammattitaitovaatimuksista poikkeamiselle ja/tai mukautetulle arvioinnille ammatillisessa perustutkinnossa • Arvioi työpaikan työtehtävien soveltuvuutta osaamisen osoittamiseen ja arviointiin tutkinnon osittain • Varmistaa arvioinnin monipuolisuuden tutkinnon osittain • Perehdyttää opiskelijan arvioinnin perusteisiin ja itsearviointiin • Perehdyttää arvioijat tutkinnon perusteisiin ja osaamisen arviointiin ja yksittäisen tutkinnon osan näytön arviointiin sekä selvittää esteellisyyksymykset • Tiedottaa ja ohjaa arvioinnin tarkistamisesta ja oikaisusta • Kerää arviointiprosessista palautetta ja hyödyntää sitä

<p>Osa toimia osaamisen arvioijana</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Arvioi osaamista tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisesti kattavasti ja luotettavasti • Arvioi mukautettujen arviointikriteerien mukaisesti • Arvioi ja päättää osaamisen arvioinnista ammatillisissa tutkinnon osissa yhdessä työelämän edustajan kanssa • Arvioi ja päättää osaamisen arvioinnista yhteisissä tutkinnon osissa ja niiden osa-alueissa • Arvioi ja päättää valmentavan koulutuksen osien arvioinnista • Ottaa huomioon arvioinnissa opiskelijan erityisen tuen tarpeet ja erityisjärjestelyt • Antaa palautetta opiskelijan osaamisen kehittämisestä • Perustelee ja dokumentoi tehdyn arvioinnin • Varmistaa arvioinnin oikeellisuuden ja eettisyyden toteutumisen
--	--

Osaamisen osoittaminen:

Opettaja osoittaa osaamisensa

- osallistumalla koulutuksen järjestäjän tutkinto- tai koulutuskohtaisen arvioinnin suunnitteluun ja arviointiprosessiin
- sekä kehittämällä arviointiprosessia saamansa palautteen avulla.
- itsearviointi ja vertaisarviointi työyhteisön kanssa yhdessä

Koulutusohjelman osa arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty.

Oman arviointiosaamisen kehittäminen antaa omakohtaisen kokemuksen HOKS-prosessista

- **Vertaa osaamistasi arviointiosaamisen tutkinnon perusteisiin ja uuteen lainsäädäntöön, toimintaohjeisiin ja prosessikuvauksiin.**
  - Arvioi omaa osaamistasi esimerkiksi itsearviointityökalulla.
  - Vertaa osaamistasi ja kehittämistarpeita myös työyhteisön tavoitteisiin ja osaamiseen.
- **Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen**
  - Työyhteisön kanssa yhdessä tai muussa vertaisryhmässä
- **Tee itsellesi henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, HOKS**
  - Suunnittele, miten hankit osaamista koulutuksen avulla, työyhteisössä ja verkostoissa osaamista jakaen ja uudella tavalla työtäsi tehden (70-20-10 –malli)
- **Osaamisen hankkiminen**
  - Opi työssä eli käytä samoja digiohjausmenetelmiä, järjestelmiä tai työvälineitä, mitä opiskelijatkin käyttävät ja mitä uusi toimintatapa edellyttää
  - Opi verkostoissa jakaen, mentoroiden ja yhdessä tehden
  - Kouluttaudu tarpeen mukaan
- **Osaamisen osoittaminen eli näyttö**
  - Hedelmällinen tapa arvioida arviointiosaamista on keskustelu vertaispienryhmän kanssa. Konkreettisista esimerkitapauksista keskustelu työyhteisön tai muun vertaisryhmän kanssa yhdessä antaa mahdollisuuksia löytää kehittämiskohteita ja muutoksen ratkaisuja yhdessä.

Henkilökohtaisen osaamisen kehittäminen on osa työyhteisön toiminnan kehittämistä

Henkilöstön osaamisen varmistaminen ei ole pelkästään yksilön osaamisen hankkimista, vaan se on myös työyhteisön tarpeista lähtevää, **työyhteisön yhteistä osaamisen ja toiminnan kehittämistä**. HOKSin taustalla pitäisikin olla työyhteisön tavoitekeskustelu eli osaamisen ja toiminnan suunnittelu ja tavoitteiden asettaminen ryhmässä ja esimiehen kanssa.

Osallistujien osallistaminen on hyvin keskeistä. Opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamisen päivittäminen reformin mukaiseksi ei ole vain tiedon vastaanottamista, vaan osallistavaa kehittämistä ja tekemistä yhdessä lähityöyhteisön kanssa. Jokaisen yksilön on työstettävä niitä asioita, joissa onnistuminen vaatii oppimista. Jokaisen on myös pohdittava, miten ammatillisen koulutuksen uudistunut lainsäädäntö vaikuttaa omaan työhön ja mitä muutoksia omassa työssä on tehtävä. Eikä vain opettajat ja ohjaajat, vaan myös tukipalveluhenkilöstön on oltava samalla kartalla.

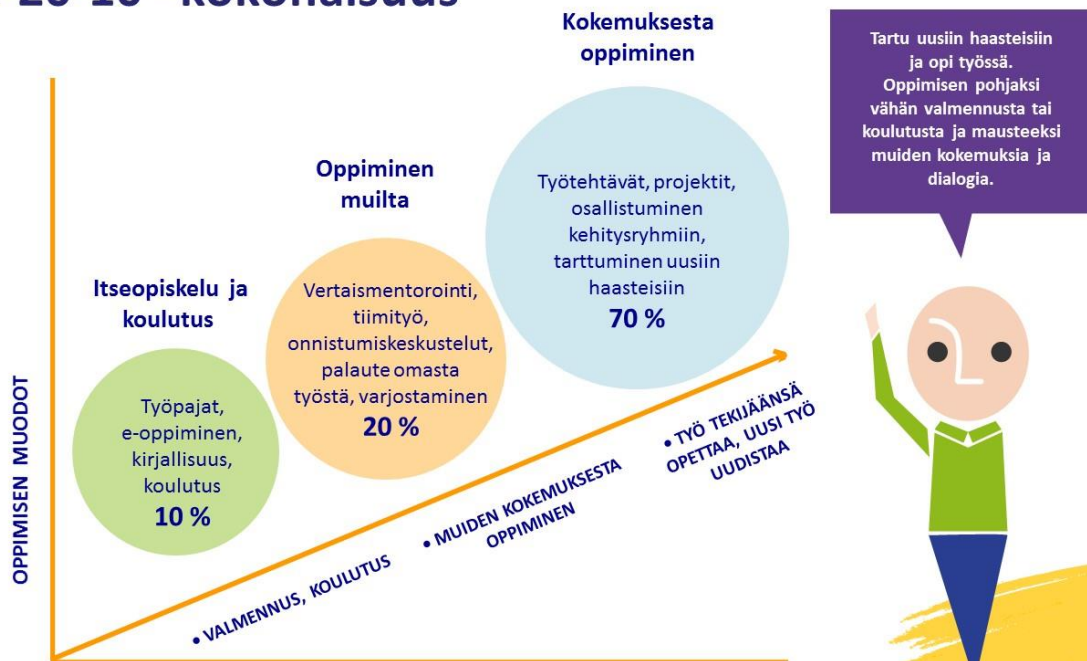
Case: Opettaja Virtanen - oman osaamisen ennakoijana.

"MAAILMA MUUTTUU
- muutunko minä?"

Katso video Youtubessa: <https://youtu.be/jguuS6BUxj0>

70-20-10 –kokonaisuus

T. Kauma, M. Nissén-Feldt, E. Penttilä,
S. Raatikainen, L. Siikaniemi 2015

O
Osaava-ohjelma
Programmet Kunniq

VALIDOINTITEHTÄVÄ – OSAAVAA ARVIOINTIA - HANKE

Koulutusohjelma ja itsearviointityökalun malli:

www.salpaus.fi/validointitehtava

2016-2017

